

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه

معاونت آموزش

اداره امتحانات کتبی

بسمه تعالی

امتحانات تجدیدی - شهریور ۱۳۸۹

پاسخنامه

پایه :		۲	موضوع :	منطق ۲
تاریخ :		۸۹/۶/۲۷	ساعت :	۱۸

نام کتاب: المنطق للمظفر و المنطق التعليمی، از تقسیمات الحمله تا صناعات خمس

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سوال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه، به سوال آخر نمره داده نمی شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی:

۱. جهت قضیه «هر انسانی بالفعل راه رونده است» چیست؟ ج ۱۵۱ (ع: ۳: ۲)

أ. مشروطه عامه ☐ ب. دائمه مطلقه ☐ ج. مطلقه عامه ☒ د. عرفیه عامه ☐

۲. عکس نقیض موافق «هر گلی زیباست» کدام است؟ أ ۱۷۸

أ. هر غیر زیبایی غیر گل است ☒ ب. برخی غیر زیباها غیر گل هستند ☐

ج. برخی گلها غیر زیبا هستند ☐ د. برخی زیباها غیر گل هستند ☐

۳. نتیجه قیاس «بعضی کبوترها سفید هستند و هیچ کبوتری، انسان نیست» کدام گزینه است؟ ب ۲۲۶ (ع: ۳: ۲)

أ. بعضی سفیدها انسانند ☐ ب. بعضی سفیدها انسان نیستند ☒

ج. بعضی انسانها سفید نیستند ☐ د. هیچ کبوتری انسان نیست ☐

۴. قیاس «هرگاه فلزی طلا باشد، کمیاب خواهد بود و هر کمیابی، گران قیمت است پس هرگاه فلزی طلا باشد، گران قیمت است» کدام یک

از اقسام قیاس است؟ ب ۲۳۵ (ع: ۱: ۲)

أ. اقترانی حملی ☐ ب. اقترانی شرطی ☒ ج. استثنایی ☐ د. مساوات ☐

تشریحی:

۱. أ. تفاوت قضیه «زید غیر قائم» و «لیس زید بقائم» چیست؟ ب. «قضیه حقیقه» را در ضمن مثال تعریف کنید. ۱۴۴-۱۴۳ (ع: ۲: ۲)

أ. قضیه «زید غیر قائم» موجب معدوله المحمول است. و قضیه «لیس زید بقائم» سالبه محصله الطرفين است.

ب. قضیه یکون وجود موضوعها فی نفس الأمر والاّ واقع بمعنی أنّ الحكم على الأفراد المحققة الوجود والمقدرة الوجود معاً مثل: كلّ مثلث مجموع زواياه يساوي قائمتين.

۲. تناقض و تداخل و تضادّ و دخول تحت تضادّ قضیه «بعضی از انسانها نویسنده هستند» را بنویسید. ۱۷۱-۱۶۶ (ع: ۲: ۴)

تناقض: هیچ انسانی نویسنده نیست. تداخل: هر انسانی نویسنده است. تضاد: ندارد. دخول تحت تضاد: بعضی از انسانها نویسنده نیستند.

۳. اگر قضیه «هر ظالمی سنگدل است» صادق باشد، صدق و کذب قضیه‌های زیر را با ذکر سبب بیان کنید. ۱۶۶ و ۱۷۸ (ع: ۲: ۲)

أ. هیچ غیر سنگدلی، ظالم نیست: ج. عکس نقیض مخالف قضیه اصل است؛ پس با صدق قضیه اصل، این قضیه نیز صادق است.

ب. بعضی ظالمها، سنگدل نیستند: ج. نقیض قضیه اصل است؛ پس با صدق قضیه اصل، این قضیه، کاذب است.

۴. در قیاس «۱. هر گلی زیباست ۲. هر زیبایی، ستودنی است؛ پس هر گلی ستودنی است» نوع قیاس از جهت صورت، مقدمه، مطلوب، نتیجه و حدود را مشخص کنید. ۲۱۵ (ع: ۲: ۲)

صورت قیاس: قیاس اقترانی حملی شکل اول. مقدمه: قضیه ۱ و ۲
مطلوب: قضیه «هر گلی ستودنی است»، قبل از استنباط آن از قیاس. نتیجه: قضیه «هر گلی ستودنی است» بعد از استنباط آن از قیاس.
حدود: گل، زیبا، ستودنی.

۵. منتج یا عقیم بودن قیاس‌های زیر را با ذکر دلیل مشخص کرده، در صورت منتج بودن، نتیجه را بنویسید. ۲۱۷ (ع: ۳: ۲)
أ. هیچ کبوتری خزنده نیست؛ بعضی خونسردها خزنده هستند: ج. عقیم است؛ چون کبری جزئیّه است؛ در حالی که یکی از شرایط شکل دوم، کلی بودن کبری است.
ب. بعضی انسان‌ها حیوانند؛ هیچ سنگی حیوان نیست: ج. منتج است؛ چون همه شرایط شکل دو را دارد، نتیجه: بعضی انسان‌ها سنگ نیستند.

۶. از طریق برهان افتراض، منتج بودن قیاس «هر م، الف است و بعض م، ب نیست؛ پس بعض الف، ب نیست» را اثبات کنید. ۲۲۸ (ع: ۳: ۴)

بعض م = د، در این صورت دو قضیه صادق به دست می‌آوریم: ۱. هر د، م است؛ ۲. هیچ د، ب نیست. قضیه ۱ را صغری برای صغرای اصل قرار می‌دهیم ← هر د، م است و هر م، الف است. ∴ هر د، الف است و این نتیجه را صغری برای قضیه دو قرار می‌دهیم ← هر د، الف است و هیچ د، ب نیست. ∴ پس بعض الف، ب نیست (مطلوب).

۷. هر کدام از قضیه‌های منفصله زیر را به دو قضیه متّصله تبدیل کنید. ۱۵۸ (ع: ۱: ۱)

أ. این شیء سفید است و یا سیاه است: ج. اگر این شیء سفید باشد، سیاه نیست - اگر این شیء سیاه باشد، سفید نیست.
ب. علی یا در آب است و یا غرق نمی‌شود: ج. اگر علی در آب نباشد، غرق نمی‌شود - اگر علی غرق شود، در آب است.

۸. أ. قیاس «این فرد انسان است؛ چون ناطق است» در اصل به چه صورت بوده است؟ ب. نام این نوع قیاس چیست؟ ۲۵۴ (ع: ۱: ۲)
أ. در اصل این قیاس، بدین صورت است: این فرد ناطق است - و هر ناطقی انسان است. ∴ پس این فرد انسان است؛ که کبرای آن حذف شده است.
ب. قیاس مضمّر (یا ضمیر) است. (قیاسی که کبرای آن حذف شده، قیاس ضمیر گفته می‌شود)

۹. عبارت «النتیجة تتبع أخصّ المقدمتين» را توضیح دهید. ۲۳۸ (ع: ۲: ۲)
اگر یکی از دو مقدمه سالبه باشد نتیجه سالبه است و اگر یکی از آن دو جزئیّه باشد نتیجه جزئیّه است چون سالبه از موجه و جزئیّه از کلیه أخصّ است.